

Zákon č. 307/2014 Z. z. o niektorých opatreniach súvisiacich s oznamovaním protispoločenskej činnosti účinný od 1.1.2015

Tento zákon nadobudol účinnosť dňa 1. januára 2015 nadobudol účinnosť Prijatím novej právnej úpravy vznikajú zamestnávateľom nové povinnosti, ktoré spočívajú v zavedení vnútorného systému vybavovania podnetov, vedení evidencie podnetov a vo vytvorení interného predpisu týkajúceho sa preverovania podnetov.

Cieľ zákona

Zákon si kladie za cieľ prijatím ochranných opatrení motivovať zamestnancov oznamovať protispoločenskú činnosť, o ktorej sa dozvedeli v súvislosti so svojím zamestnaním. Predpokladá sa tiež zlepšenie odhaľovania protispoločenskej činnosti a jej páchatel'ov, a tým aj zníženie takto spôsobených škôd.

Tento zákon upravuje:

- podmienky poskytovania ochrany osobám pred neoprávneným postihom v pracovnoprávnom vzťahu v súvislosti s oznamovaním kriminality alebo inej protispoločenskej činnosti (ďalej len „protispoločenská činnosť“)
- práva a povinnosti fyzických osôb a právnických osôb pri oznamovaní protispoločenskej činnosti
- povinnosti štátu v oblasti prevencie protispoločenskej činnosti a protikorupčného vzdelávania a výchovy.

Pracovnoprávny vzťah sa na účely tohto zákona považuje

- aj štátnozamestnanecký pomer
- a služobný pomer.

Týmto zákonom nie sú dotknuté ustanovenia osobitného zákona

- o ochrane utajovaných skutočností,
- poštového tajomstva,
- obchodného tajomstva,
- bankového tajomstva,
- telekomunikačného tajomstva,
- alebo daňového tajomstva,
- o poskytovaní a sprístupňovaní údajov zo zdravotnej dokumentácie,
- o povinnosti mlčanlivosti príslušníkov spravodajských služieb,
- o povinnosti mlčanlivosti pri poskytovaní právnych služieb,
- ani povinnosť oznámenia trestného činu alebo prekazenia trestného činu.

Oznamovanie protispoločenskej činnosti sa nepovažuje za porušenie zmluvnej povinnosti zachovávať mlčanlivosť ani za porušenie povinnosti zachovávať mlčanlivosť podľa osobitného zákona, ak ide o povinnosť vyplývajúcu z výkonu zamestnania, povolania, postavenia alebo funkcie a nejde o povinnosť mlčanlivosti podľa predchádzajúceho odseku.

Vymedzenie základných pojmov § 2

Na účely tohto zákona sa rozumie :

a) **oznamovateľom** fyzická osoba, ktorá v dobrej viere urobí oznámenie orgánu príslušnému na prijatie takéhoto oznámenia; za oznamovateľa sa (okrem § 9 – poskytnutie

odmeny) považuje aj jemu blízka osoba, ak je v pracovnoprávnom vzťahu k tomu istému zamestnávateľovi,

b) **oznámením** uvedenie skutočností, o ktorých sa fyzická osoba dozvedela v súvislosti s výkonom svojho zamestnania, povolania, postavenia alebo funkcie a ktoré môžu významnou mierou prispieť alebo prispeli k objasneniu závažnej protispoločenskej činnosti alebo k zisteniu alebo usvedčeniu jej páchatel'a,

c) **závažnou protispoločenskou činnosťou** je protiprávne konanie:

1. trestné činy poškodzovania finančných záujmov Európskych spoločností,
2. trestný čin machinácie pri verejnom obstarávaní a verejnej dražbe,
3. trestný čin zneužívania právomoci verejného činiteľa alebo niektorý z trestných činov marenia úlohy verejným činiteľom,
4. každý z trestných činov korupcie,
5. všetky trestné činy, za ktoré Trestný zákon ustanovuje trest odňatia slobody s hornou hranicou trestnej sadzby prevyšujúcou tri roky (napr. vražda, vydieranie, obchodovanie s ľuďmi, lúpež, neodvedenie dane a poisťného, všeobecné ohrozenie, terorizmus a niektoré formy účasti na terorizme),
6. správne delikty, za ktoré možno uložiť pokutu s hornou hranicou vo výške najmenej 50 000 eur (napr. na úseku ochrany pamiatkového fondu, na úseku verejného zdravotníctva v oblasti radiačnej ochrany, na úseku ochrany lesov, lesného hospodárstva a ťažby dreva).

d) **podnetom**

1. oznámenie vrátane anonymného oznámenia,
2. neanonymné podanie fyzickej osoby o inej protispoločenskej činnosti ako závažnej protispoločenskej činnosti, o ktorej sa dozvedela v súvislosti s výkonom svojho zamestnania, povolania, postavenia alebo funkcie,

e) **zamestnávateľom** právnická osoba alebo fyzická osoba, ktorá zamestnáva aspoň jednu fyzickú osobu v pracovnoprávnom vzťahu,

f) **orgánom verejnej moci**

1. štátny orgán, obec, vyšší územný celok,
2. právnická osoba zriadená zákonom a právnická osoba zriadená štátnym orgánom, obcou alebo vyšším územným celkom podľa osobitného zákona,
3. právnická osoba založená osobou v prvom bode alebo druhom bode,
4. právnická osoba a fyzická osoba, ktorej zákon zveruje právomoc rozhodovať o právach a povinnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb v oblasti verejnej správy.

(2) **Konaním v dobrej viere** sa na účely tohto zákona rozumie konanie osoby, ktorá vzhľadom na okolnosti, ktoré sú jej známe, a vedomosti, ktoré v tom čase má, je presvedčená o pravdivosti uvádzaných skutočností; v pochybnostiach sa konanie považuje za konanie v dobrej viere, kým sa nepreukáže opak.

(3) **Oznámenie, podanie a podnet**, v ktorých nie je uvedené meno, priezvisko a adresa pobytu osoby, ktorá ho podáva, sa na účely tohto zákona považujú za **anonymné**.

Poskytovanie ochrany v rámci trestného konania § 3

Ochrana zamestnanca sa bude poskytovať v niekoľkých rovinách v závislosti od toho, či

- oznámenie urobí smerom navonok vo forme trestného oznámenia
- alebo podnetu na začatie konania o správnom delikte

- alebo či podnet podal smerom dovnútra zamestnávateľa v rámci navrhovaného vnútorného systému.

Takisto môže ísť buď o preventívnu ochranu alebo následné ochranné opatrenia.

Ochrana v rámci trestného konania alebo konania o správnom delikte

O poskytnutie ochrany pri oznámení závažnej protispoločenskej činnosti, ktorá je trestným činom, bude môcť požiadať zamestnanec v ktoromkoľvek štádiu trestného konania.

O vzniku ochrany rozhodne prokurátor alebo súd, doručením ich písomného oznámenia zamestnávateľovi sa oznamovateľ stáva chráneným oznamovateľom. Oznámenie sa doručí aj zamestnancovi a inšpektorátu práce. Pri správnych deliktoch sa žiadosť o poskytnutie ochrany podá orgánu, ktorý je príslušný na konanie o delikte, ktorý aj rozhodne o vzniku ochrany.

Ochrana zamestnanca bude vykonávať inšpektorát práce. Zamestnávateľ môže robiť právne úkony alebo vydávať rozhodnutia v pracovnoprávných vzťahoch voči zamestnancovi, na ktoré nedal súhlas, iba s predchádzajúcim súhlasom inšpektorátu práce.

Priznanie postavenia chráneného oznamovateľa má zamedziť nepriaznivým úkonom zamestnávateľa proti zamestnancovi, napríklad pred znížením platu, zrážkou z platu, preradením na nižšiu prácu alebo predčasným ukončením pracovného pomeru.

Zamestnávateľ bude znášať obrátené dôkazné bremeno. Inšpektorát práce odsúhlasí navrhovaný právny úkon len vtedy, ak zamestnávateľ preukáže, že nemá žiadnu príčinnú súvislosť s oznámením. Ochrana zamestnanca nebude bezhraničná. Pôjde najmä o prípady, keď zamestnávateľ môže právny úkon voči zamestnancovi spoľahlivo odôvodniť, napríklad manažérskymi dôvodmi.

Zákon zakladá zamestnávateľovi a chránenému oznamovateľovi právo odvolania.

Možnosť zachovania anonymity oznamovateľa

Zákon umožní zachovať anonymitu oznamovateľa pred zamestnávateľom pri oznamovaní závažnej protispoločenskej činnosti.

Oznamovateľ si od prokurátora, resp. správneho orgánu, bude môcť vyžiadať iba potvrdenie o tom, že je oznamovateľ, a to môže využiť až v prípade, keď zamestnávateľ urobí voči nemu negatívny pracovnoprávny úkon. Na základe tohto potvrdenia inšpektorát práce môže pozastaviť účinnosť tohto pracovnoprávneho úkonu.

Vnútorný systém vybavovania podnetov

Zamestnávateľ, ktorý je orgánom verejnej moci, je povinný určiť **zodpovednú osobu, ktorá plní úlohy zamestnávateľa** podľa § 11 odsekov 4 až 7 a § 12 tohto zákona.

V prípade územnej samosprávy je určenie zodpovednej osoby zjednodušené, keďže zákon zveruje plnenie **týchto úloh hlavnému kontrolórovi**, čo je logické vzhľadom na jeho špecifické a nezávislé postavenie.

Týka sa to obcí, miest, mestských častí a vyšších územných celkov.

Za účelom transparentnosti a efektívnosti vybavovania podnetov plní **zodpovedná osoba svoje úlohy nie iba voči príslušnému zamestnávateľovi, ale aj:**

- voči rozpočtovým a príspevkovým organizáciám v zriaďovateľskej pôsobnosti zamestnávateľa,
- voči štátnemu podniku, ktorého zakladateľom je zamestnávateľ,
- a tiež voči akciovej spoločnosti so 100 % majetkovou účasťou štátu, ku ktorej vykonáva akcionárske práva zamestnávateľ.

Táto rozšírená kompetencia pre zodpovednú osobu však nie je absolútna, ale je daná len vtedy, pokiaľ uvedené osoby zamestnávajú menej ako 50 zamestnancov. Pri počte 50 zamestnancov alebo pri väčšom počte, než je 50 zamestnancov, sa zamestnávateľ môže rozhodnúť, či jeho zodpovedná osoba bude činná aj pre tieto právnické osoby. Pokiaľ nebude, organizácia si zodpovednú osobu určuje sama.

Úlohy na úseku vnútorného systému vybavovania podnetov vyplývajúce pre orgány verejnej správy a pre zamestnávateľov zamestnávajúcich minimálne 50 zamestnancov možno zhrnúť do týchto bodov:

- ✓ **určiť zodpovednú osobu**, t. j. osobitnú organizačnú zložku alebo osobu (v prípade jednotiek územnej samosprávy je ňou podľa § 11 ods. 3 citovaného zákona hlavný kontrolór),
- ✓ **vydať interný predpis**, ktorý bude upravovať vybavovanie, preverovanie a evidenciu podnetov,
- ✓ **umožniť, aby aspoň jedna z možností podávania podnetov bola dostupná nepretržite 24 hodín denne** (napr. e-mail alebo iný elektronický spôsob),
- ✓ **pokiaľ zriadi na oznamovanie protispoločenskej činnosti telefónnu linku**, je povinný:
  - zaznamenávať hovory na tejto linke,
  - vopred informovať oznamovateľa o zaznamenávaní hovorov,
  - viesť evidenciu zvukových záznamov,
  - uchovávať záznamy tri roky na elektronickom neprepisovateľnom nosiči.

Zamestnávateľ je povinný zabezpečiť plnenie zákonom ustanovených povinností najneskôr do 1. júla 2015, v opačnom prípade mu hrozí pokuta až do výšky 20 000 eur, ktorú môže po tomto termíne ukladať inšpektorát práce.

Pozastavenie účinnosti pracovnoprávneho úkonu

Podávateľ podnetu o protispoločenskej činnosti, ktorý sa domnieva, že je v tejto súvislosti postihovaný, sa môže obrátiť na **inšpektorát práce**.

Ten môže pozastaviť účinnosť postihu na 14 dní s tým, že ak sa v tejto lehote zamestnanec obráti na súd s návrhom na predbežné opatrenie, pozastavenie účinnosti postihu trvá až do právoplatného rozhodnutia súdu o takomto návrhu.

Tieto následné opatrenia sa budú vzťahovať aj na anonymných oznamovateľov alebo, ak oznamovateľovi zanikne ochrana skončením trestného konania alebo konania o správnom delikte.

Rozšírenie zákazu diskriminácie

Dôležitou zmenou pri ochraňovaní zamestnanca pred neoprávneným postihom zo strany zamestnávateľa bude **rozšírenie zákazu diskriminácie aj z dôvodu podania oznámenia o protispoločenskej činnosti**.

Z toho vyplýva následná právna ochrana: možnosť domáhať sa na súde, aby sa upustilo od diskriminačného konania, aby sa napravil protiprávny stav, alebo aby sa poskytlo primerané zadosťučinenie. Môže sa tiež domáhať neplatnosti právneho úkonu /napríklad výpovede/, ktorého účinnosť bola pozastavená. Obrátené dôkazné bremeno bude na strane žalovaného. Túto zmenu rieši novela antidiskriminačného zákona.

Sankcie

Poriadkové pokuty § 14

(1) Fyzickej osobe a osobe oprávnenej robiť právne úkony za právnickú osobu, ktoré v určenej lehote nesplnili povinnosti podľa § 17 ods. 2, inšpektorát práce môže uložiť poriadkovú pokutu do 500 eur, a to aj opakovane, ak povinnosť nesplnili ani v novourčenej lehote.

(2) Poriadkovú pokutu môže inšpektorát práce uložiť do jedného roka odo dňa nesplnenia povinnosti.

(3) Výnos poriadkových pokút je príjmom štátneho rozpočtu.

Správne delikty § 15

Inšpektorát práce môže zamestnávateľovi za nesplnenie povinností v súvislosti s vnútorným systémom vybavovania podnetov uložiť pokutu do 20 000 eur.

Právna pomoc

Oznamovatelia budú mať nárok na poskytnutie bezplatnej právnej pomoci prostredníctvom Centra právnej pomoci. Slovenské národné stredisko pre ľudské práva bude vykonávať osvetu v súvislosti s podávaním podnetov a poskytovaním ochrany.

Odmena

Zákon ustanovuje aj možnosť poskytnúť oznamovateľovi závažnej protispoločenskej činnosti odmenu. Ide o nenárokovateľnú odmenu a bude možné o ňu požiadať až po právoplatnom odsúdení páchatel'a alebo, ak sa preukáže spáchanie správneho deliktu.

Ministerstvo spravodlivosti SR bude môcť poskytnúť odmenu do výšky päťdesiatnásobku minimálnej mzdy (v súčasnosti 17.600 eur).

Odmena má vyjadriť naplnenie verejného záujmu tým, že súvisí s rozsahom uchráneného alebo vráteného majetku.

Zaznamenávanie hovorov

Orgány verejnej moci, ktoré si zriadia na oznamovanie protispoločenskej činnosti telefónnu linku, budú povinné tieto hovory zaznamenávať. O tejto skutočnosti oznamovateľ'a vopred informujú. Zvukové záznamy budú archivované tri roky.

Prevenia protispoločenskej činnosti

Zákon ďalej upravuje povinnosti štátu v oblasti prevencie protispoločenskej činnosti a protikorupčného vzdelávania a výchovy. Rieši tiež možnosť štátnych dotácií pre subjekty, ktoré sa podieľajú na vzdelaní a výchove zameranej na protikorupčnú osvetu, ako i na programy, ktorých účelom je predchádzať vzniku a šíreniu protispoločenskej činnosti.

2. Nové úlohy pre hlavných kontrolórov podľa zákona č. 304/2014 Z. z.

(§ 11 ods. 4 – 7 a § 12 citovaného zákona)

V čom spočívajú úlohy v zmysle tohto zákona:

- ✓ Povinnosť **prijat' a preverit' každý podnet** do 90 dní od jeho prijatia; túto lehotu možno predĺžiť o ďalších 30 dní s tým, že pri neanonymných podnetoch sa predĺženie oznámi osobe, ktorá podala podnet, s uvedením dôvodov predĺženia.
- ✓ **Zverejniť označenie zodpovednej osoby a spôsoby podávania podnetov** - aby boli pre všetkých zamestnancov prístupné obvyklým a bežne dostupným spôsobom s tým, že aspoň jeden spôsob podávania podnetov musí byť prístupný 24 hodín denne.
- ✓ **Povinnosť pri preverovaní neanonymných podnetov** zachovávať mlčanlivosť o totožnosti osoby, ktorá podala podnet.
- ✓ **Povinnosť oznámiť osobe**, ktorá podala podnet, **výsledok** jeho preverenia do desiatich dní od preverenia podnetu.
- ✓ **Povinnosť viesť evidenciu podnetov** a v rámci toho údaje o každom podnete uchovávať tri roky od jeho doručenia.

Evidencia sa vedie v tomto rozsahu:

- a) dátum doručenia podnetu,
- b) meno, priezvisko a adresa pobytu osoby, ktorá podala podnet; ak ide o anonymný podnet, uvedie sa iba poznámka, že ide o anonymný podnet,
- c) predmet podnetu,
- d) výsledok preverenia podnetu,
- e) dátum skončenia preverenia podnetu.

3. Vnútorň predpis § 11 ods. 8

Zamestnávateľ podľa § 11 odseku 1, a to:

- zamestnávateľ, ktorý zamestnáva najmenej 50 zamestnancov
- zamestnávateľ, ktorý je orgánom verejnej moci

je povinný vydat' vnútorň predpis, v ktorom určí podrobnosti o

- a) podávania podnetov,
- b) preverovaní podnetov a oprávneniach zodpovednej osoby pri preverovaní podnetov,
- c) zachovaní mlčanlivosti o totožnosti osoby, ktorá podala podnet,
- d) evidovaní podnetov podľa § 12,
- e) oboznamovaní osoby, ktorá podala podnet, s výsledkom jeho preverenia,
- f) spracúvaní osobných údajov uvedených v podnete.

2. REALIZÁCIA FINANČNEJ KONTROLY V PRAXI

1. Zásadné ZMENY sa týkajú okrem iného týchto ustanovení:

V § 1 ods. 2 druhá veta znie:

„Tento zákon upravuje práva a povinnosti kontrolovanej osoby, kontrolovaného subjektu, auditovaného subjektu, auditovanej osoby a súčinnosť právnických osôb a fyzických osôb, ktoré majú ku kontrolovanej osobe, kontrolovanému subjektu, auditovanému subjektu alebo auditovanej osobe vzťah dodávateľa výkonov, tovarov, prác alebo služieb, alebo akejkoľvek inej právnickej osoby alebo fyzickej osoby, ktorá má informácie, doklady alebo iné podklady, ktoré sú potrebné pre výkon finančnej kontroly, vnútorného auditu alebo vládneho auditu, ak ich poskytnutiu nebráni osobitný predpis^{3a)} (ďalej len „tretia osoba“).“.

Poznámka pod čiarou k odkazu 3a znie:

„^{3a)} Napríklad § 39 zákona Slovenskej národnej rady č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) v znení neskorších predpisov, § 23 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 297/2008 Z. z.“.

V § 2 ods. 2 písm. c) orgánom verejnej správy subjekt sektora verejnej správy podľa osobitného predpisu a právnická osoba, ktorej prostredníctvom sa poskytujú **verejné prostriedky**,

V § 2 ods. 2 sa za písmeno e) vkladá nové písmeno f), ktoré znie:

„f) kontrolovanou osobou orgán verejnej správy, právnická osoba, fyzická osoba okrem žiadateľa a žiadateľa o priamu podporu kontrolovanú v integrovanom administratívnom a kontrolnom systéme a ak požiada o vykonanie administratívnej kontroly, osoba, ktorá pripravuje projekt podľa osobitného predpisu“.

V ustanovení § 4 Cieľom finančnej kontroly je zabezpečiť

- a) hospodárny, efektívny a účinný výkon verejnej správy,
- b) dodržiavanie všeobecne záväzných právnych predpisov ,

kontrolovaným subjektom **podmienok poskytnutia verejných prostriedkov, podmienok zmlúv a rozhodnutí vydaných na základe osobitných predpisov** pri hospodárení s verejnými prostriedkami,

c) dodržiavanie hospodárnosti, efektívnosti a účinnosti **a účelnosti** pri hospodárení s verejnými prostriedkami,

d) včasné a spoľahlivé informovanie vedúceho orgánu verejnej správy o úrovni hospodárenia s verejnými prostriedkami a o vykonávaných finančných operáciách.

e) **predchádzanie podvodom a nezrovnalostiam**,

f) **správnosť a overiteľnosť vykonávania finančnej operácie alebo jej časti, spoľahlivosť výkazníctva, ochranu majetku a informácií**.“.

Doterajší text § 5 sa označuje ako odsek 1

(1) Finančná kontrola sa vykonáva ako

- ✓ predbežná finančná kontrola,
- ✓ priebežná finančná kontrola
- ✓ a následná finančná kontrola.

A dopĺňa sa odsekom 2, ktorý znie:

„(2) **Predbežná finančná kontrola sa vykonáva ako:**

- **administratívna kontrola sa vykonáva ako**
  - vnútorná administratívna kontrola
  - alebo ako administratívna kontrola kontrolovanej osoby.
- **a kontrola na mieste.**

Kontrola na mieste sa môže vykonať u kontrolovanej osoby.“

V § 6 odsek 1 znie:

„(1) Predbežnou finančnou kontrolou vykonávanou ako administratívna kontrola orgán verejnej správy overuje každú finančnú operáciu alebo jej časť.

Predbežnou finančnou kontrolou vykonávanou ako kontrola na mieste môže orgán verejnej správy overiť vybranú finančnú operáciu alebo jej časť.“

V § 9 ods. 1 úvodná veta znie:

„**Predbežnou finančnou kontrolou sa so zameraním na hospodárnosť, efektívnosť, účinnosť a účelnosť pri hospodárení s verejnými prostriedkami overuje súlad finančnej operácie alebo jej časti s“.**

a) rozpočtom orgánu verejnej správy,

b) rozpočtom na dva nasledujúce rozpočtové roky, ak ide o realizáciu verejného obstarávania podľa osobitného predpisu v orgáne verejnej správy, ktorým je štátna rozpočtová organizácia, a ak sa výdavky na tento účel vynaložia aj počas nasledujúcich dvoch rozpočtových rokov,

c) osobitnými predpismi,

d) medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná a na základe ktorých sa Slovenskej republike poskytujú prostriedky zo zahraničia,

e) uzatvorenými zmluvami,

f) rozhodnutiami vydanými na základe osobitných predpisov a

g) **vnútornými** aktmi riadenia o hospodárení s verejnými prostriedkami.

„h) **inými podmienkami poskytnutia verejných prostriedkov.**^{12c)}“.

V § 9 (2) Predbežnú finančnú kontrolu vykonáva vedúci zamestnanec poverený vedúcim orgánu verejnej správy a zamestnanci zodpovední za rozpočet, verejné obstarávanie, správu majetku alebo za iné odborné činnosti podľa charakteru finančnej operácie. „**Na zamestnancov uvedených v prvej vete sa vzťahuje ustanovenie § 15 rovnako.**“.

§ 15

(1) Zamestnanci kontrolného orgánu a prizvané osoby, ktorým sú známe skutočnosti zakladajúce pochybnosti o ich nepredpojatosti so zreteľom na ich vzťah k predmetu následnej finančnej kontroly alebo ku kontrolovaným subjektom, sú povinní tieto skutočnosti písomne oznámiť kontrolnému orgánu.

(2) Vedúci kontrolovaného subjektu môže proti účasti zamestnancov kontrolného orgánu a prizvaných osôb na následnej finančnej kontrole podať písomné námietky kontrolnému orgánu s uvedením dôvodu, ak má pochybnosti o nepredpojatosti zamestnancov kontrolného orgánu alebo prizvaných osôb. Podanie námietok nemá odkladný účinok.

(3) Zamestnanci kontrolného orgánu a prizvané osoby, proti ktorým podal kontrolovaný subjekt námietky podľa odseku 2, sú oprávnení vykonať pri následnej finančnej kontrole len také úkony, ktoré nedovoľujú odklad.

(4) Vedúci kontrolného orgánu je povinný rozhodnúť o námietkach podľa odseku 2 najneskôr do troch pracovných dní od ich uplatnenia a písomne oboznámiť s týmto rozhodnutím toho, kto námietku uplatnil. Na rozhodovanie o nepredpojatosti sa nevzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní

V § 9 odseky 3 a 4 znejú:

„(3) Na vykonanie predbežnej finančnej kontroly môže orgán verejnej správy prizvať zamestnancov iných orgánov verejnej správy alebo iných právnických osôb alebo fyzické osoby s ich súhlasom, ak je to odôvodnené osobitnou povahou finančnej operácie alebo jej časti. Účasť prizvaných osôb na predbežnej finančnej kontrole sa považuje za iný úkon vo všeobecnom záujme.

(4) Finančnú operáciu alebo jej časť nemožno vykonať alebo v nej pokračovať, ak finančná operácia alebo jej časť nie sú v súlade so skutočnosťami uvedenými v odseku 1. Finančnú operáciu alebo jej časť možno realizovať až po odstránení nedostatkov zistených predbežnou finančnou kontrolou alebo po prijatí účinných nápravných opatrení.“

V § 9 „(7) Podozrenie z trestnej činnosti sú zamestnanci vykonávajúci predbežnú finančnú kontrolu povinní oznámiť orgánom činným v trestnom konaní a iné skutočnosti orgánom príslušným podľa osobitných predpisov.¹⁴⁾

(8) Ak sa na základe záverov predbežnej finančnej kontroly má začať konanie podľa všeobecného predpisu o správnom konaní,¹⁵⁾ k podaniu sa priložia potrebné prílohy, ktoré tvoria informácie, doklady a iné podklady vzťahujúce sa k nedostatkom zisteným predbežnou finančnou kontrolou.“

2. Nové formy predbežnej finančnej kontroly

Za § 9 sa vkladajú § 9a až 9d

2.1. § 9a Vnútoraná administratívna kontrola

Vnútoraná administratívna kontrola je to vlastne výkon predbežnej finančnej kontroly do 31.10.2014 podľa § 9 – predbežná finančná kontrola s tým, že je zmena textu písmeno g) sa slovo interné zmenilo na vnútorné a pribudlo písm. h)

Vykonanie vnútornej administratívnej kontroly potvrdzujú zamestnanci uvedení v § 9 ods. 2 na doklade súvisiacom s finančnou operáciou alebo jej časťou podpisom, uvedením dátumu jej vykonania a vyjadrením, či finančná operácia alebo jej časť je alebo nie je v súlade s

a) rozpočtom orgánu verejnej správy,

b) rozpočtom na dva nasledujúce rozpočtové roky, ak ide o realizáciu verejného obstarávania podľa osobitného predpisu v orgáne verejnej správy, ktorým je štátna rozpočtová organizácia, a ak sa výdavky na tento účel vynaložia aj počas nasledujúcich dvoch

rozpočtových rokov,

c) osobitnými predpismi,

d) medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná a na základe ktorých sa Slovenskej republike poskytujú prostriedky zo zahraničia,

e) uzatvorenými zmluvami,

f) rozhodnutiami vydanými na základe osobitných predpisov,

g) vnútornými aktmi riadenia o hospodárení s verejnými prostriedkami a

h) inými podmienkami poskytnutia verejných prostriedkov.

Forma vykonávania vnútornej administratívnej kontroly je uvedená v časti 1.4. tohto materiálu.

2.2. § 9b Administratívna kontrola kontrolovanej osoby

Ods. 1 oprávnenia zamestnancov

Ods. 2 povinnosti zamestnancov

Ods. 3 oprávnenia a povinnosti, ktoré sa vzťahujú na prizvané osoby pri kontrole

Ods. 4 oprávnenia kontrolovanej osoby

Ods. 5 povinnosti kontrolovanej osoby

Ods. 6 o zistených nedostatkoch z administratívnej kontroly kontrolovanej osoby orgán verejnej správy vypracuje

- návrh správy z administratívnej kontroly kontrolovanej osoby
- a správu z administratívnej kontroly kontrolovanej osoby.

Ak neboli zistené nedostatky, orgán verejnej správy vypracuje iba

- správu z administratívnej kontroly kontrolovanej osoby.

Ods. 7 náležitosti návrhu správy

Ods. 8 náležitosti správy

Ods. 9 skončenie administratívnej kontroly kontrolovanej osoby - dňom zaslania správy z administratívnej kontroly kontrolovanej osoby kontrolovanej osobe.

2.3. § 9c Kontrola na mieste

Ods. 1 výkon kontroly len na základe písomného poverenia vydaného určeným vedúcim zamestnancom orgánu verejnej správy.

Ods. 2 oprávnenia zamestnancov

Ods. 3 povinnosti zamestnancov

Ods. 4 oprávnenia a povinnosti, ktoré sa vzťahujú na prizvané osoby pri kontrole

Ods. 5 oprávnenia kontrolovanej osoby

Ods. 6 povinnosti kontrolovanej osoby

Ods. 7 o zistených nedostatkoch z kontroly na mieste orgán verejnej správy vypracuje

- návrh správy z kontroly na mieste
- a správu z kontroly na mieste.

Ak neboli zistené nedostatky, orgán verejnej správy vypracuje iba

- správu z kontroly na mieste.

Ods. 8 náležitosti návrhu správy

Ods. 9 náležitosti správy

Ods. 10 skončenie kontroly na mieste - dňom zaslania správy z kontroly na mieste kontrolovanej osobe.

V § 10 odsek 1 znie:

„(1) *Priebežnou finančnou kontrolou sa overuje súlad vybranej finančnej operácie alebo jej časti s osobitnými predpismi) uzatvorenými zmluvami medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná a na základe ktorých sa Slovenskej republike poskytujú prostriedky zo zahraničia, alebo s rozhodnutiami vydanými na základe osobitných predpisov s cieľom predísť neoprávnenému, nehospodárnemu, neefektívnemu, neúčinnému a neúčelnému použitiu verejných prostriedkov. Overenie vybranej finančnej operácie alebo jej časti zabezpečí vedúci zamestnanec organizačného útvaru orgánu verejnej správy, ktorý je funkčne a organizačne nezávislý od organizačného útvaru zodpovedného za jej prípravu a realizáciu a za vykonávanie predbežnej finančnej kontroly.“*

3. Praktický výkon predbežnej finančnej kontroly – vnútornej administratívnej kontroly

Vykonanie predbežnej finančnej kontroly potvrdzujú osoby vykonávajúce predbežnú finančnú kontrolu **na doklade súvisiacom s finančnou operáciou alebo jej časťou.**

Predbežná finančná kontrola je spôsob, ktorý v etape poskytovania, resp. použitia verejných prostriedkov predstavuje **preventívny mechanizmus**, ktorý má zabrániť neoprávnenému použitiu alebo poskytnutiu verejných prostriedkov a ktorý **napomáha k zabezpečeniu dodržiavania hospodárnosti, efektívnosti, účinnosti a účelnosti pri používaní verejných prostriedkov.**

Základné pojmy:

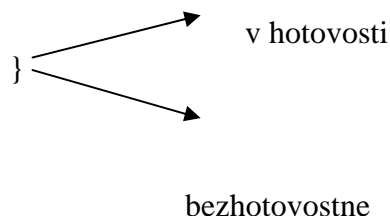
- **Hospodárnosťou** sa rozumie minimalizovanie nákladov na vykonanie činnosti alebo obstaranie tovarov, prác a služieb **v správnom čase** pri zachovaní ich primeranej úrovne a kvality.
- **Efektívnosťou** sa rozumie maximalizovanie výsledkov činnosti vo vzťahu k disponibilným verejným prostriedkom.
- **Účinnosťou** sa rozumie vzťah medzi plánovaným výsledkom činnosti a skutočným výsledkom činnosti vzhľadom na použité verejné prostriedky.
- **Účelnosťou** sa rozumie vzťah medzi určeným účelom použitia verejných prostriedkov a skutočným účelom ich použitia.
- **Doklad súvisiaci s pripravovanou finančnou operáciou**

Kontrolný list, resp. pečiatka priamo na doklade, vyjadrenie uvedené na pokladničných dokladoch, na tzv. „košielkach“ a pod.

Spisový obal sa rozhodne **nepovažuje** za doklad súvisiaci s finančnou operáciou alebo časťou, pretože zo spisového obalu je možné doklady o finančnej operácii kedykoľvek vybrať a nahradiť ich inými.

- **Finančnou operáciou alebo jej časťou sa rozumie** podľa § 2 ods. 2 písm. k) o finančnej kontrole :

1. príjem
2. poskytnutie alebo použitie verejných prostriedkov
3. právny úkon
4. iný úkon majetkovej povahy

1. A) Príjem verejných prostriedkov hotovostne

Finančnou operáciou, ktorou je príjem hotovosti do pokladnice, je napr.:

- vyrovnanie nedoplatku zamestnanca vyplývajúceho zo zúčtovania preddavku poskytnutého na služobnú cestu, ak prevyšoval nárokovateľné cestovné náhrady;
- zúčtovanie pokladničnej hotovosti poskytnutej zamestnancovi na uskutočnenie nákupu drobného tovaru, ak hodnota nakúpeného tovaru je nižšia ako poskytnutá pokladničná hotovosť, detto pri reprezentačných výdavkoch.
- a pod.

1. B) Príjem verejných prostriedkov bezhotovostne

Zákon o finančnej kontrole deklaruje, že **finančnou operáciou je aj príjem verejných prostriedkov**, či už hotovostne alebo bezhotovostne, ale problém v praxi je vykonanie predbežnej finančnej kontroly **vo vzťahu k všetkým príjmom** – ako sú príjmy, ktoré už sú prevedené na účte. Kontrola môže byť vykonaná pred zaúčtovaním na príslušné účty.

Príjmové finančné operácie - bezhotovostne:

- príjmy z poplatkov
- úhrady faktúr
- dotácie

2. Použitím a poskytnutím verejných prostriedkov sa rozumie predovšetkým úhrada výdavku, či už v hotovosti alebo bezhotovostne. **Poskytnutie verejných prostriedkov** subjektom verejnej správy, resp. orgánom verejnej správy **v rámci jeho vecnej pôsobnosti** ustanovenej osobitným zákonom (napr. prostriedky rozpočtu obce) právnickým a fyzickým osobám na použitie – z hľadiska obce tieto poskytnuté prostriedky opustili rozpočet obce a sú z jej úrovne použitými prostriedkami. Poskytnuté verejné prostriedky môže ich príjemca použiť sám (napr. na úhradu nákladov - na dohodnutý účel s obcou). Z hľadiska zákona o

finančnej kontrole takéto **poskytnutie verejných prostriedkov na konečné použitie** právnickým alebo fyzickým osobám (napr. dotácia, grant) **je tiež finančnou operáciou.**

2. A) Použitie verejných prostriedkov hotovostne nastane v prípade pokladničnej operácie v hotovosti – výdaj pokladničnej hotovosti.

Finančnou operáciou, ktorou je výdaj pokladničnej hotovosti, sa rozumie napr. nákup drobného tovaru, cenín, prác, služieb; reprezentačný výdavok; poskytnutie preddavku na služobnú cestu; zúčtovanie preddavku po uskutočnení služobnej cesty, ak zákonné cestovné náhrady prevyšujú preddavok; zúčtovanie služobnej cesty, ak preddavok nebol poskytnutý a vyplácajú sa cestovné náhrady.

2. B) Použitím alebo poskytnutím verejných prostriedkov bezhotovostne je napr. úhrada došlej faktúry (faktúry od dodávateľa) prostredníctvom banky alebo internetbankingom, poskytnutie preddavku z verejných prostriedkov vyplývajúce zo zmluvy o jeho poskytnutí alebo z dodávateľsko-odberateľskej zmluvy alebo z inej zmluvy (zmluva o dielo a pod.), bezhotovostné poskytnutie dotácie, grantu, poskytnutie transferu, vyplatenie mzdy zamestnancovi, úhrada odvodov a pod.

3. Právny úkon

Charakterizuje sa ako prejav vôle smerujúci najmä **k vzniku, zmene alebo zániku** tých práv alebo povinností, ktoré právne predpisy s takýmto prejavom spájajú. Právne úkony ako finančné operácie majú zásadný dosah na hospodárenie obce, organizácií a následne na čerpanie rozpočtu.

Právny úkon – napr.:

- objednávky
- zmluvy – pracovné, obchodné
- dohody – o prac. činnosti, o vykonaní práce
- rozhodnutia v správnom a v daňovom konaní

Pri overovaní finančnej operácie, ktorou je **právny úkon**, sa **predbežná finančná kontrola vykonáva každá časť finančnej operácie:**

- najprv sa predbežnou finančnou kontrolou overí **finančná operácia alebo jej časť – právny úkon** (zmluva, dohoda, objednávka), z hľadiska jej **vplyvu na hospodárnosť, efektívnosť, účinnosť a účelnosť** použitia verejných prostriedkov a jej **súlad** so všeobecne záväznými predpismi, osobitnými zákonmi, príp. legislatívou EÚ, internými predpismi,
- v prípade, že sa plnenie vyššie uvedeného právneho úkonu (zmluva, objednávka) ďalej realizuje dodávateľskými prácami a uhrádzajú sa dodávateľské faktúry prostredníctvom banky bezhotovostným prevodom, **overuje sa predbežnou finančnou kontrolou každá jedna dodávateľská faktúra**, pretože ide o **použitie verejných prostriedkov bezhotovostne.**

4. Iný úkon majetkovej povahy

Iným úkonom majetkovej povahy je úkon, ktorý má dosah na evidenciu o majetku.

Iný úkon majetkovej povahy napr. :

- kúpa
- zaradenie
- vyradenie
- presun
- likvidácia
- inventarizácia
- inventúry
- predaj
- prenájom
- náhrada škody